Poštnina plačana v gotovini LETO LIX V Ljubljani, v četrtek 10. decembra 1931 Štev. 280 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Naši mučenci

Lahko mirno trdimo, da je češki rojak Bogumil Němec, dekan v Komnu na Krasu, dal svoje življenje za blagor duš svojih vernikov. V pridigi jih je pozval, naj ne gredo na fašistični ples, ki so ga priredili fašisti na praznik Marijinega Vnebovzetja v neki komenski podružnici, ker bi s tem skrunili cerkveno zapoved: »Posvečuj zapovedane praznike!« Dan pred Vsemi sveti je bil pozvan na kvesturo (policijo) v Gorici. Tu so ga zasliševali kakor pravega razbojnika. V laškem slovarju gotovo ni psovke, ki bi je fašistični policisti ne bili izbruhnili proti temu katoliškemu duhovniku. Nato so ga fotografirali: enkrat od spredaj, potem v profilu; končno se je moral vsesti in glavo močno nagniti nazaj, nakar je fotograf pokleknil pred njega in povzel tretjo sliko! Prej so mu obesili okoli vratu tablico s policijsko številko. Potem ga je birič zgrabil za roko in mu prst za prstom pomočil v črno zmes ter nato pritisnil na papir. To so bili policijski odtisi prstov, na podlagi katerih kriminalisti skušajo ugotoviti istovetnost najhujših zločincev. Gospod dekan je menil, da bo zadosti tega ponižanja. Pa ga še ni bilo! Policijski agent ga je nato zgrabil še za celo roko in mu jo potisnil v barvo, potem na papir, nato še drugo roko! Višji policijski uradnik je gospodu dekanu predložil zapisnik, s katerim se mu na podlagi naštetih zločinov (pridiga proti plesu, širjenje knjig cerkvene bratovščine sv. Mohorja) izreka policijsko svarilo, in mu velel, naj ga podpiše. Dekan Němec je ugovarjal, da ni zapisnik točen. Policisti so tedaj pričeli g. Němca zmerjati in biti z nogami po tleh. Končno so vendar popravili zapisnik in gospod dekan ga je podpisal. Ko je 63 letni dekan, ki je že itak bil šibkega zdravja, prišel domov, je radi strahovitega razburjenja bruhnil kri; nekaj dni pozneje je izdihnil svojo blago dušo v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici.

Trinajst slovenskih duhovnikov iz goriške nadškofije je že šlo skozi podobno ponižanje na goriški policiji, odkar jo upravlja kvestor Modesti, samo s to razliko, da ni bil doslej še v praksi proti duhovnikom sistem policijskega fotografiranja in odtiskavanja prstov. Enega izmed teh, župnika Ivana Rejca, o katerem se je neki visoki italijanski prelat iz Rima izrazil, da je napravil nanj vtis živega svetnika, so potem še spravili v konfinacijo. Iz slovenske Istre — na grobovih hrvaške Istre je zavladal mir, odkar so izgnali malodane zadnjega slovanskega duhovnika — sta bila policijsko posvarjena dva slovenska duhovnika.

In zakaj to preganjanje? Že sv. oče Benedikt XV. je v svojem zgodovinskem pismu na tržaškega škofa Bartolomasija napisal: »Znano nam je, da so ti duhovniki radi krutega preganjanja od strani teh zločincev (fašistov) postali žrtev surovosti in vsemogočega ponižanja, čeprav jim ni mogoče očitati nikakršnega drugega zločina, kakor da so iste narodnosti in istega jezika kakor njihovi verniki, katere so jim zakonite cerkvene oblasti izročile v varstvo, da te vernike ljubijo in varujejo.« »Zakaj je pred volitvami l. 1921 moralo na desetine slovenskih in hrvatskih duhovnikov bežati pred besnečimi fašisti? Zakaj so fašisti slekli župnika Šimeta Červarja do nagega in ga vpričo nesrečnega ljudstva bičali, da je pred dobrim letom podlegel bolezni, katero si je takrat nakopal? Zakaj je moralo na stotine slovenskih duhovnikov po okupaciji v pregnanstvo na otoke, ali si je moralo rešiti življenje z begom? Zakaj so se izpraznili slovenski in hrvatski samostani na Sv. Gori, v Gorici, na Kostanjevici, pri Sv. Križu, v Kopru, v Pazinu in Cresu? Zakaj so morali slovenski in hrvatski duhovniki v času skvadrizma (fašističnega četaštva) piti ricinovo olje? Zakaj jih danes vlačijo po policijskih uradih kakor najhujše zločince in si izmišljajo vsa mogoča ponižanja, ki jih sploh pozna policijsko birištvo? Zato, ker so to duhovniki iste narodnosti kakor verniki, to je slovanske, in ker oznanjajo slovenskemu in hrvatskemu ljudstvu evangelij v materinem jeziku, kakor zaukazuje katoliška Cerkev! Vzrok preganjanja je vedno isti, toda zločin je danes hujši. Duhovnikov nam danes ne pretepajo, kri ne teče iz njihovih teles kakor v času fašističnega četaštva: toda do prihoda fašizma na vlado so oblastva nasilja samo trpela in si ob vsakem protestu umila roke, češ da nimajo zadostne moči, da bi mogla nastopiti proti nasilnežem. Danes pa vršijo nasilja oblastniki sami, in sicer premišljeno in na podlagi določenega načrta. Nasilje se je uzakonilo. Zato je zločin toliko hujši in odgovornost fašističnih oblastnikov pred svetom toliko večja. Danes se na Goriškem izvršuje proti slovanski duhovščini program, ki ga je pred letom navedel državni podtajnik notranjega ministrstva Arpinati v svojem govoru na Coselschijevo interpelacijo. Namestnik notranjega ministra Mussolinija je takrat zagrozil, da bo fašistična vlada sama z najbolj radikalnimi sredstvi rešila vprašanje slovanske duhovščine v Julijski krajini, ako ga ne bo sv. stolica. Ministrski predsednik je te dni v posebni avdienci pohvalil politiko goriškega fašističnega tajnika Avenantija, ki je takoj po svojem nastopu napovedal boj slovenski duhovščini in slovenskemu jeziku v cerkvi.

Prav to, da uživajo goriški oblastniki, kakor prefekt Tiengo, kvestor Modesti in fašistični tajnik Avenanti, popolno zaupanje v Rimu, je treba posebej pribiti. Sv. oče Benedikt XV. se je v omenjenem pismu tako-le pritožil: »Razmere, v katerih živimo, nam ne dopuščajo, da bi svojo besedo sporočili tistim, ki bi morali braniti svobodo bogoslužja in nedotakljivosti vseh naših sinov, ki so jim bili s silo iztrgani zakoniti pastirji; kljub temu nočemo opustiti ničesar, da se napravi konec tej sramoti.« Sv. oče je pri tem mislil na neurejene odnošaje med Vatikanom in Italijo, ki sploh nista bila v diplomatskih stikih radi »rimskega vprašanja«. Danes je položaj drugačen. Fašistična vlada je sklenila s sv. stolico konkordat in osmi člen konkordata določa, da morajo italijanska oblastva v primeru, da uvedejo kazensko postopanje proti duhovnikom, nemudoma obvestiti o tem pristojnega škofa. Za to določbo se fašistični oblastniki v Julijski krajini ne zmenijo. Dalje določa isti člen: »V primeru aretacije je treba z duhovniki postopati z obzirom, ki ga zahtevata njegov stan in njegov hierarhični položaj.« Končno govori člen 22 o pravici vernikov, da se jim oznanja Kristusov nauk v njihovem lastnem jeziku, in to po predpisih Cerkve.

Fašističnih oblastnikov te obveznosti, ki jih je fašistična Italija svečano vzela nase, ne brigajo. S slovenskimi duhovniki postopajo grše kakor z vsakim navadnim zločincem, slovenski jezik izganjajo iz cerkve, v zadnjem času so organizirali posebno akcijo proti slovenskemu veronauku v cerkvi. Slovenski duhovniki na Primorskem so katoliški duhovniki. Kdor nje žali, ne žali v njih samo našega naroda, temveč predvsem našo veselno katoliško Cerkev. Tega naj ne pozabijo fašistični glavarji! Tega pa naj ne pozabijo tudi katoličani vsega sveta. Nedosledno je, da katoličani dvigamo proteste proti preganjanju Cerkve v Španiji, v Rusiji in drugod, a se ne zmenimo za tako grde žalitve, ki jih morajo prenašati katoliški duhovniki v Julijski krajini, ne po zrevolucijoniranih in razjarjenih masah, temveč po priznanih oblastnikih države, ki je sklenila z Vatikanom reden konkordat.

Položaj v Nemčiji razjasnjen

Odločen nastop dr. Brüninga proti Hitlerju — Prepoved uniform in orožja

Berlin, 9. dec. Snoči je ministrski predsednik Brüning imel po radiu toliko pričakovani govor o notranjem in zunanjem položaju Nemčije. Njegov govor je na javnost pomirjevalno vplival, ker je dr. Brüning zavzel jasno stališče proti Hitlerju. Seveda je vse sloje težko zadela izredna odredba, s katero se uvaja splošno znižanje plač.

Dr. Brüning je v uvodu omenil, da je sedanjega težkega gospodarskega položaja Nemčije kriva neznosna obremenitev z vojno odškodnino. **Toda sedanjega gospodarskega položaja niso samo krive reparacije, temveč tudi napake, ki so jih nemški gospodarstveniki napravili v zadnjih letih.** Angleški funt je padel, druge valute gredo za njim. Izbruhnila je slepa gospodarska vojna, ki ogroža blaginjo vseh narodov sveta. Potrebne so velikopotezne rešitve, pri katerih je treba predvsem likvidirati zastarele teorije. **Brüning je dejal, da o reparacijah samih noče govoriti, ker tvorijo danes predmet pogajanj v Baslu, vendar pa apelira na vse države, ki se udeležujejo teh pogajanj, da je treba načela o solidarnem sodelovanju zdaj v zadnji uri tudi v resnici izvesti.** Prihodnji tedni bodo odločilnega pomena. Nemčija je postala središče gospodarskega viharja, ki buči skozi svet. Ako ozdravi Nemčija, ako stori nemška vlada za to potrebne ukrepe in ako drugi narodi tudi v resnici sodelujejo pri reševanju, bo mogoče rešiti še pravočasno svet pred razpadom njegovega blagostanja.

Nato je g. kancler omenil, kako se države medsebojno gospodarsko pobijajo, mesto da bi sodelovale. Glede zboljšanja notranjega gospodarskega položaja je dr. Brüning dejal, da je treba najprej zagotoviti ravnovesje v proračunu, potem pa, posebno glede na padec angleškega funta, dvigniti konkurenčno moč nemške industrije. To je mogoče edino z istočasnim znižanjem cen, obrestne mere, plač in prevoznin.

Državni proračun se bo uravnovesil z zvišanjem prometnega davka in z znižanjem izdatkov. Spričo hude stiske se širše mase čedalje bolj podajajo sanjarjenju. Toda želje same ne morejo nikakor tvoriti političen program. **Rešitev Nemčije je sedaj in v bodoče mogoča samo, če se tudi vodstvo nemške politike ne poda v kraljestvo iluzij.** Ako bi se nemška politika vdala skušnjavi, da ne bi sedanje trpljenje skušala ovirati pri tem, da ustvarja nejasna čuvstva in si postavlja nedosegljive cilje, potem bi bilo Nemčije kmalu konec. **Brüning je nato dejal, da bo vlada energično nastopila proti vsem razkrajajočim silam v državi. Nikakor ne bo trpela druge oblasti v državi. Edino predsednik republike in vlada smeta razpolagati s silo v državi. Nastopila bosta z neizprosno silo, v primeru potrebe tudi s proglasitvijo izrednega stanja, proti vsem, ki bi skušali v času najhujše življenske preizkušnje nemškega naroda iz zasede rušiti ustavne ustanove.**

Glede Hitlerjevega gibanja je Brüning nadalje še omenil, da je pač neskladno, ako Hitler na eni strani zatrjuje, da se narodni socialisti nikakor no. čejo polastiti vlade z nasiljem, na drugi strani pa podrejeni voditelji ščuvajo ljudstvo k bratomornemu boju in kujejo maščevalne načrte. **Kakor doslej, se bo tudi v bodoče z vsemi ustavnimi sredstvi upri poskusom vseh strank, da bi nemški narod v tej materialni in duševni stiski razdelile v dva sovražna tabora. Dr. Brüning je končno tudi obsodil najnovejše postopanje Hitlerja, ki skuša v inozemstvu vzbuditi vtis, da je Nemčija že razdeljena v dve fronti in da že poleg sedanje vlade obstoji v resnici tudi druga (Hitlerjeva) vlada bodočnosti.** Da se zagotovi v državi mir, je kancler napovedal, da se bo poostril zakon glede žalitve časti. **Predsednik republike in nemška vlada sta se odločila, da bosta prepovedala nastope v uniformah, nošnjo uniform in orožja.** Do 3. januarja 1932 so prepovedani vsi javni politični shodi, da se za božične praznike zagotovi nemškemu narodu mir.

Centrum in Hitler na Hessenskem

Berlin, 9. dec. Veliko senzacijo je povzročila vest, da je centrum v deželnem zboru na Hessenskem pri volitvah za predsednika glasoval za kandidata narodnih socialistov. Tako je bil izvoljen dr. Werner s 40 glasovi proti kandidatu socialnih demokratov, ki je prejel 16 glasov, in proti komunističnemu, za katerega je bilo oddanih 12 glasov. Centrum je nastopil očividno na podlagi sporazuma, ki ga je že prej sklenil z narodnimi socialisti.

Brüning je dobil bitko

Berlin, 9. dec. tg. »B. Z. am Mittag« doznava, da je dr. Brüning svoje izjave glede Hitlerja v berlinskem radiju podal ne samo v imenu vse vlade, temveč tudi zavedno in z naglašenim soglasjem s predsednikom republike. Ker so Hugenbergovi listi zavzeli zelo previdno stališče, se iz tega sklepa, da so nemški nacijonalisti izpremenili fronto v svrho, da okrepijo Brüningov kabinet. V vladnih krogih smatrajo po odmevu, ki ga je izzvala zasilna naredba doma in v inozemstvu, da je bitka dobljena.

Berlin, 9. dec. tg. Tudi v onih političnih krogih, ki so imeli v začetku pomisleke proti Brüningovi nameri, je napravilo dober vtis, da je imela vlada pogum za odločilni korak in da je obenem z gospodarskopolitično preureditvijo izdala tudi jasno notranjepolitično parolo za ohranitev obstoječega reda in proti prevratu. Preobrat v mišljenju, ki ga je dosegel dr. Brüning pač v veliki meri tudi s svojim brezčičnim govorom proti desničarskemu radikalizmu, pa bo za trajno seveda odvisen od tega, če bo vlada sedaj res tudi dosegla take gospodarskopolitične uspehe, ki bodo opravičili nova huda bremena ljudstva. Četrta zasilna odredba bo torej v kratkem času postala usodno vprašanje za Brüningov kabinet.

Uravnovešen proračun

Berlin, 9. dec. tg. Nova zasilna naredba vlade, ki je izmed vseh dosedanjih najučinkovitejša, bo najbrž dovedla do zopetnega ravnotežja proračuna. Do 1. aprila so računali dosedaj z deficitom 400 milijonov mark. Z zasilno naredbo bodo prihranili 120 milijonov z zvišanjem prometnega davka, 50 milijonov z znižanjem plač in 200 milijonov s tem, da se bodo termini za dohodnino skrajšali. Za prihodnje računsko leto se cenijo večji dohodki iz prometnega davka na 600 do 700 milijonov, prihranki pri plačah na 200 milijonov in drugi prihranki na 100 milijonov, tako da bo s tem dosežena predvojna proračunska višina.

Hitler napoveduje boj proti centrumu

Rim, 9. dec. tg. Hitler je za angleškimi in ameriškimi časnikarji sprejel tudi italijanske, katerim je pripovedoval iste reči, dodal pa to, da ni niti črke res, da bo stopil v stike s centrumom. Kakor je moral italijanski fašizem otresti se popolarov, tako se čuti tudi nemški nacijonalizem primoranega k boju proti katoliškemu centrumu, vendar pa se ne bori proti katoliški cerkvi, »ker ni njegovo gibanje versko, temveč politično in ni njegova krivda, če se katolicizem politično identificira s centrumom.

Rim, 9. dec. tg. Narodnosocijalistični emisar poslanec dr. Nieland je imel tu predavanje, v katerem je napovedal, da bo nastala »tretja država« v najbližji bodočnosti. Narodni socijalisti zahtevajo vsa vodilna mesta: zunanje, notranje, vojno ministrstvo in državnega kanclerja. Ko bodo prišli na krmilo, bo vse postalo boljše in posebno inozemski Nemci si bodo šteli v čast, da so Nemci.

V Nemčiji je 5 milijonov brezposelnih

Berlin, 9. decembra. AA. 30. novembra je bilo v Nemčiji 5,057.000 brezposelnih delavcev; v istem mesecu lanskega leta je bilo to število za en milijon 300.000 manjše.

Overovljenje mandatov

Belgrad, 9. dec. l. Življenje v prostorih narodne skupščine je še vedno zelo živahno. Nekateri gospodje v narodnih nošah so se oblekli v »graljansko odelo«. Istemu vzgledu je sledila tudi večina pravoslavne duhovščine, ki je zamenjala dolge črne talarje z elegantnimi civilnimi oblekami. Samo Karlo Kovačević se še sprehaja v širokih belih rokavih. Poslanci dravske banovine se polagoma spoznavajo s svojimi južnimi tovariši, toda za enkrat se gibljejo še nekoliko bolj v svojih lastnih krogih.

Na včerajšnji drugi seji narodne skupščine je bila na dnevnem redu izvolitev verifikacijskega odbora. Ob tri četrt na 11 je bila seja otvorjena. Prisostvoval ji je minister dr. Srskič in ministra brez portfelja Matica in Neudorfer. Ker je bila predložena samo ena lista kandidatov za verifikacijski odbor, je predsednik Špinčič predlagal, naj se sprejme brez vsake debate z enodušno aklamacijo. Lista se je nato prečitala in zbornica jo je z navdušenjem sprejela. Predsednik odbora je s tem postal bivši minister Milan Simonovič, ki bo odslej vodil tudi seje skupščine, kakor to določa poslovnik narodne skupščine. Verifikacijski odbor se je nato umaknil v svoje prostore, kjer je takoj pričel z delom. Prijavljenih mu je bilo 77 pritožb, ki osporavajo 56 mandatov. V dravski banovini je bil samo krški mandat predmet pritožbe, med tem, ko jih je v savski banovini 6, v zetski banovini pa večina mandatov. Verifikacijski odbor je sklenil, da bo pregledoval materijal po banovinskem redu, tako da je z današnjim jutrom že v zgodnjih urah prišla na red dravska banovina za poslaniški mandat Drmelja. Rano zjutraj in po zelo kratki debati je bil Drmeljev mandat potrjen, ker so pritožbe bile takega značaja, da so izzvale enodušnost odpora v prilog poslanca Drmelja, katerega je ob njegovem prihodu v skupščino že čakala razveseljiva vest, da je definitivno potrjen za narodnega zastopnika, kakor vsi njegovi tovariši iz dravske banovine. Verifikacijski odbor se je nato spravil na savsko banovino, kjer je v hitrem tempu potrdil mandate iz Osijeka, Ogulina in Gradačeca.

Danes ni bilo seje narodne skupščine, pač pa je zaseda! dopoldne in popoldne poslaniški klub.

Pri tako prirejenem delovanju verifikacijskega odbora, v katerem sodelujeta tudi poslanca Mrovlje in Špindler, se po hodnikih skupščine pričakuje, da bodo poslaniški mandati odobreni že tekom prihodnjih dni.

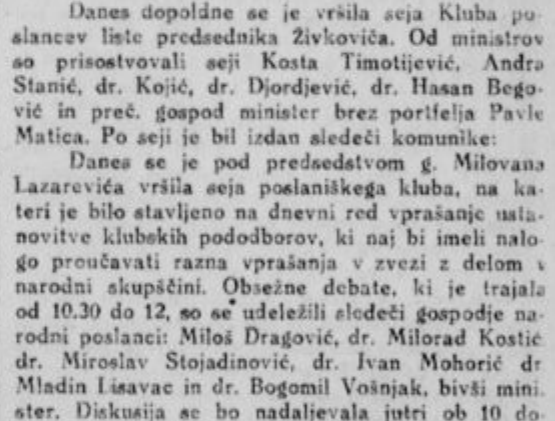

Danes dopoldne se je vršila seja Kluba poslancev liste predsednika Živkoviča. Od ministrov so prisostvovali seji Kosta Timotijević, Andra Stanić, dr. Kojić, dr. Djordjević, dr. Hasan Begović in preč. gospod minister brez portfelja Pavle Matica. Po seji je bil izdan sledeči komunike:

Danes se je pod predsedstvom g. Milovana Lazarevića vršila seja poslaniškega kluba, na kateri je bilo stavljeno na dnevni red vprašanje ustanovitve klubskih pododborov, ki naj bi imeli nalogo proučavati razna vprašanja v zvezi z delom v narodni skupščini. Obsežne debate, ki je trajala od 10.30 do 12, so se udeležili sledeči gospodje narodni poslanci: Miloš Dragović, dr. Milorad Kostić dr. Miroslav Stojadinović, dr. Ivan Mohorić dr Mladin Lisavac in dr. Bogomil Vošnjak, bivši minister. Diskusija se bo nadaljevala jutri ob 10 dopoldne.

Vojni ukaz

Belgrad, 9. dec. l. »Službene Novine« prinašajo sledeči vojni ukaz: V ekonomski stroki sta upokojena Martin Franc in Franc Smlečnik, veterinarska podpolkovnika. Preveden v rezervo je artilerijski poročnik Schmidinger Franc.

Službe rezervnih častnikov so razrešeni: kapetan I. razr. Egidij Galetić, dr. Stanislav Bevk, dr Gvidon Srebre, dr. Karel Kokošinek, Milan Krivanek, Franc Dragotin, dr. Ljudevit Treo, dr. Vladimir Lunaček, Pavle Polak, veterinar Josip Šink, Valentin Vončina, Božidar Romic, dr. Milan Komljan, Ivo Metliko, Josip Prijol, Ferdinand Iljko, Ivan Marinko, Franc Ambrožič, Rudolf Selak, Friderik Velin, Branislav Novak, Ignac Opeka, Josip Gajšek, Janko Gačnik, Mirko Rus, Maks Mrzljak, Mirko Frölih, Franc Zidar in Ivan Albert.

Sprejeti so v našo vojsko: Ivan Domicelj, Ferdinand Schuld, Franc Windisch, Drago Štokar, Leopold Boš, Josip Zagar, Leopold Koman, Ivan Ferluga, Franc Dedek.

Napredovali so v mornarici v čin intendantskega polkovnika: Viktor Kristan, za intendantskega podpolkovnika dr. Alojzij Rant, dr. Josip Pogačnik in Leonid Daškovič. Za intendantskega kapetana I. razr. je napredoval Fran Bizjak, II. razr. Jože Mavrin in Ivan Bizjak.

Zveza občinskih hranilnic

Zagreb, 9. decembra. l. Danes se je vršil ustanovni občni zbor za ustanovitev zveze občinskih hranilnic. Ideja za ustanovitev te zveze je bila sprožena že meseca julija ob priliki sklicanja Zveze jugoslovanskih mest v Sarajevu. Takrat že je bil izvoljen odbor z nalogo, da sestavi pravila. V odboru se nahaja tudi zastopnik vlade. V naši državi obstoja 27 mestnih hranilnic, 19 občinskih hranilnic, 6 banovinskih hranilnic in 6 sreskih hranilnic, katere bi se vse pridružile nameravani zvezi komunalnih hranilnic.

Dunajska vremenska napoved: Zaenkrat še ne bo spremembe dosedanjega vremena. Potem pa se bo bolj pooblačilo. Temperatura bo ostala nad ničlo.

Zagrebška vremenska napoved: Oblačno in spremenljivo (podnevi se bo lahno zoblačilo). Podnevi toplo, noči hladne.

Zakon o meščanskih šolah

Belgrad, 9. dec. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog prosvetnega ministra in s soglasjem predsednika ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o meščanskih šolah.

Značaj.

Po tem zakonu so meščanske šole **državne ustanove.** Njihova naloga je, da nudijo svojim učencem **poleg potrebne specijalne vzgoje in vzgoje v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpnosti splošno in obširnejšo izobrazbo, kakor pa jo morejo dobiti v višjih narodnih šolah, da svoje učence pripravijo za trgovske, obrtno-industrijske ali poljedelske stroke in poklice s tem, da jim nudijo znakoroženo praktično znanje, zbujajo ljubezen za te poklice ter naposled pripravijo za srednje strokovne šole. Meščanske šole so nižje srednje šole.** Pouk je v vseh meščanskih šolah enak. **Učenci ne plačajo ne vpisnine ne šolnine.** Meščanske šole so moške, ženske ali mešane. Šolsko področje meščanskih šol določi prosvetni minister. **Dovoljenje za posebne internate daje prosvetni minister.** Meščanska šola ima poleg imena kraja tudi lahko ime enega naših slavnih zgodovinskih velikanov. Dovoljenje da minister prosvete. Vsaka meščanska šola ima svoj pečat z državnim grbom z nazivom šole in imenom mesta. Prosvetni minister predpiše pravila o šolski upravi, arhivu, o šolski opremi, o knjižnici in o zbirkah učil.

Pogoji za ustanovitev.

Meščanske šole se otvorijo po državni potrebi, kjer so dani pogoji za njihovo otvoritev, predvsem pa v mestih in v krajih z gostim prebivalstvom. O otvoritvi ali zatvoritvi odloča prosv. minister. Za otvoritev meščanske šole je potrebno: 1. da so dani materijalni pogoji za otvoritev, 2. da ima prvi razred najmanj 30 učencev, 3. da je v dotičnem kraju preskrbljena primerna šolska zgradba z igriščem, s potrebno opremo in učili, po potrebi pa tudi zemljišče za učence za poljedelski pouk, oziroma delavnice z orodjem, da je v poslopju ali v bližini stanovanje za upravitelja in služinčad, da je dovolj kvalificiranih učiteljev na razpolago. Poslopje prevzame komisija, ki jo imenuje prosvetni minister. Za gradnjo, vzdrževanje, popravila in preureditve poslopij meščanskih šol in za **potrebna zemljišča veljajo določbe zakona** o narodnih šolah. Banovine in mesta lahko iz lastnih sredstev otvorijo in vzdržujejo banovinske in **mestne meščanske šole, ki pa se morajo v vsem prilagoditi določbam tega zakona.** Če na koncu treh zaporednih let ni nad 80 učencev v vseh štirih razredih, se šola zapre. Prosvetni minister lahko obdrži tako šolo tudi z manjšim številom učencev, kadar to zahtevajo državni interesi. Ta omejitev pa ne velja za meščanske šole banovin in mest.

Učni predmeti.

Pouk traja štiri leta. **Meščanske šole so: 1. obrtno-industrijske, 2. trgovske, 3. poljedelske.** S sklepom o otvoritvi šole se določi tudi njen tip. Predmeti v meščanskih šolah so: 1. veronauk, z moralnim poukom, 2. srbsko-hrvatski-slovenski jezik, 3. francoski ali nemški jezik, 4. narodna zgodovina z najvažnejšimi dogodki iz splošne zgodovine, 5. zemljepis naše države, z osnovnimi podatki o sosednjih in drugih državah in kontinentih, 6. računstvo, 7. geometrija z geometrijskim in tehničnim risanjem, 8. knjigovodstvo in korespondenca, 9. fizika, 10. mineralogija in kemija s tehnologijo, 11. živalstvo in rastlinstvo, 12. higijena, 13. pouk in vežbe iz poljedelstva, industrije in trgovine z osnovami narodnega in političnega gospodarstva, 14. državljanske dolžnosti z osnovami zakonodavstva, 15. prosto risanje, 16. lepopisje, 17. stenografija in daktilografija, 18. gospodinjstvo, 19. glasba (petje in instrumenti), 20. telesne vežbe po sokolskem sistemu, 21. ročno delo s posebno uporabo narodnih motivov.

Pouk.

Pouk v vseh predmetih je praktičen, po tipu šole. Prosvetni minister sme po zaslišanju banske uprave določiti mesto navedenega tujega jezika drugi tuj jezik. V prvih dveh meščanskih šolah je pouk enoten. V tretjem in četrtem razredu pa v soglasju s tipom. Pouk v strokovnih predmetih in veščinah in praktične vežbe je lahko v skupinah. Skupine so lahko sestavljene tudi iz učencev raznih razredov. Podrobne določbe o obveznih in neobveznih predmetih, o pouku itd. predpiše prosvetni minister po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta.

Šolsko delo traja od 1. septembra do 20. junija, za učence četrtega razreda do konca maja. Šolsko leto traja od 1. septembra do 31. avgusta. Popravni in ponavljalni izpiti so do 10. septembra. Prvo polletje traja do 22. dec. drugo do 20. jun., za učence četrtega razreda do konca julija. Na koncu vsakega polletja dobe učenci spričevala. Na koncu četrtega razreda je zaključni izpit. Velike šolske počitnice trajajo od 29. jun. do 31. avg. Določbe o začetku in koncu šolskega dela in o počitnicah prosvetni minister lahko izpremeni na predlog banske uprave. Ban lahko dovoli, da se pouk prekine zaradi praktičnih vežb na polju in v delavnici. Če je pouk prekinjen nad 30 dni, je potrebno dovoljenje prosvetnega ministra. Druge določbe o prekinjenju šolskega dela bo predpisal prosvetni minister s pravilnikom v skladu z zakonom o srednjih šolah.

Pogoji za vpis.

Vpis učencev je 1., 2. in 3. septembra. Učiteljski zbor lahko podaljša vpis do 20. septembra, prosvetni minister do 10 oktobra. V prvi razred se sprejmejo učenci s končanim 4. razredom ljudske šole brez slabe ocene in pa učenci višje narodne ali srednje šole do 14 let. V druge razrede se sprejemajo učenci, ki so z uspehom končali prejšnji razred meščanske šole in niso stari nad 15 let za četrti razred. O sprejemu v druge razrede iz drugih šol bo predpisal prosvetni minister pravilnik.

Učenci imajo lahko svoja društva za duhovno, moralno, estetsko ali telesno izpopolnitev, vendar brez plemenske ali verske osnove. Taka društva so pod stalnim nadzorstvom šolske uprave. Pravila teh društev potrjuje prosvetni minister na predlog učiteljskega zbora. Razen tega so učenci lahko samo še člani Podmladka Rdečega križa, Sokola kraljevine Jugoslavije in Ferijalnega saveza. Izven šole so učenci lahko člani verskih društev svoje verske zajednice.

Izključitev iz meščanske šole je le zaradi slabega vedenja.

Klasifikacija.

Ocene so: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), slabo (2), nezadostno (1). Vedenje se ocenjuje s temi ocenami: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), primerno (2), neprimerno (1). O prestopu učenca v višji razred odloča razredni svet. Zaključni izpit polagajo učenci po četrtem razredu, ki imajo najmanj **oceno dobro** (3) v vseh predmetih. Izpit je treba položiti meseca junija. Pravila o tem izpitu bo **predpisal prosvetni minister po zaslišanju glavnega prosvetnega saveza. Poleg razrednih**, popravnih in zaključnih izpitov so v meščanskih šolah še dopolnilni izpiti, ki jih morajo po potrebi položiti pri sprejemu v višje razrede učenci iz drugih šol. Prestopi iz meščanske šole v drugo so dovoljeni le iz tehnih razlogov z dovoljenjem šolskega upravitelja. Prosvetni minister lahko poleg meščanskih šol otvori še posebne ali dvoletne tečaje za strokovno izpopolnitev učencev, ki so končali meščansko šolo. Zakonski predpisi o vpisu učencev, zdravniškem pregledu, vedenju in kaznovanju, o šolskih spričevalih in listinah, ki veljajo za učence srednjih šol, veljajo tudi za učence meščanskih šol.

Učiteljstvo.

Učitelji meščanskih šol so: 1. upravitelji, 2. učitelji, 3. učitelji veščin in ročnih del, 4. strokovni učitelji. Za upravitelja meščanske šole se lahko postavi redni učitelj meščanske šole, ki se je odlikoval z delom v šoli ali izven nje, ki ima najmanj 17 let učiteljske službe, od teh najmanj 4 leta na meščanski šoli. V ženskih meščanskih šolah so lahko tudi učiteljice za upraviteljice. Upravitelji in učitelji meščanskih šol se ocenjujejo na podoben način kakor ravnatelji in učitelji srednjih šol. Učitelji so dolžni dajati primer državljanske, verske, plemenske in politične strpnosti. Zato se morajo izogibati vsakršnega dejanja, osebnega ali javnega, zlasti pa čisto političnega značaja, ki bi nasprotovalo tej strpnosti. Učitelji ne morejo biti člani organizacij, ki ne soglašajo s cilji meščanskih šol, niti se ne smejo pečati s posli, ki niso v skladu z njegovim poklicem. O tem določa prosvetni minister. Za izvrševanje drugih poslov poleg učiteljskih je potrebno dovoljenje prosvetnega ministra.

Upravitelji poučujejo 10 ur na teden, redni učitelji 20 do 22, začasni učitelji prvi dve leti **službe 14 ur, potem pa kot redni učitelji**, učitelji veščin in strokovni učitelji 22 do 24 ur, pred državnim strokovnim izpitom pa prvi dve leti po 16 ur. V šolah z več ko 14 oddelki lahko poučujejo upravitelji največ 4 ure na teden.

Uprava in nadzorstvo.

Vrhovno upravo in nadzorstvo nad meščanskimi šolami ima prosvetni minister neposredno ali pa s pomočjo organa splošne uprave in s posebnim odposlancem po določbah tega zakona in v spladu z zakonom o notranji upravi. Stalno in neposredno nadzorstvo pa opravlja upravitelj. Njegovi pomožni organi so: učiteljski zbor, razredni svet, razredni starešine, kot pomožni organi pa še poslovodja in knjižničar. Nadzorstvo nad srednjimi šolami je upravno in glede pouka. Podrobne določbe o nadzorstvu predpiše prosvetni minister s pravilnikom.

Izvedba zakona.

Ko stopi ta zakon v veljavo, se lahko prevedejo za upravitelje po tem zakonu vsi dosedanji upravitelji meščanskih šol, za učitelje po tem zakonu vsi dosedanji učitelji meščanskih šol z nižjim tečajem višje pedagoške šole z diplomskim izpitom, kakor tudi oni z izpitom, usposobljenostnim izpitom za meščanske šole, in naposled oni, ki jim je dosedanji položaj priznan po dosedanjih zakonih, za učitelje veščin vsi dosedanji učitelji veščin, za učiteljice ročnih del vse dosedanje učiteljice ženskega dela. Učitelji veščin smejo polagati izpit za stalnega učitelja veščin, če so najmanj 2 leti zaposleni v šoli. Ta izpit pa odpade pri učiteljih veščin, ki so po zrelostnem izpitu s posebnim izpitom pridobili pravico za pouk veščin na meščanskih šolah. Izpit nadalje ni potreben za one z najmanj 10 let uspešne učiteljske službe. Upravitelji in učitelji meščanskih šol, ki ne bodo prevedeni, bodo ministru prosvete na razpoloženju, da jih po njihovih kvalifikacijah razporedi, in sicer upravitelje za učitelje na meščanskih šolah, druge učitelje pa za učitelje narodnih šol. V roku 5 let po uveljavljenju tega zakona se lahko izjemoma postavijo za upravitelje in za redne učitelje meščanskih šol tudi osebe z diplomskim izpitom na nižjem tečaju višje pedagoške šole ali njej podobne in ki imajo najmanj 10 let državne službe v prosvetni stroki. V istem razdobju se lahko postavijo za začasne učitelje telovadbe osebe s končanimi 4 razredi srednje šole in s sokolskim prednjaškim izpitom. Po uveljavljenju tega zakona bo minister prosvete po zaslišanju banskih uprav odredil, katere meščanske šole pripadajo državi in katere bodo vzdrževale banovine in občine. Zgradbe meščanskih šol, ki ne odgovarjajo določbam tega zakona, se morajo v 5 letih nadomestiti z novimi ali pa spraviti v sklad s tem zakonom. V nasprotnem primeru se bo šola zaprla. Pravilnike k temu zakonu bo predpisal prosvetni minister v 6 mesecih po uveljavljenju zakona. Ta zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

Dopolnilni zakon o lekarnah

Belgrad, 9. decembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o lekarnah in o prometu z zdravili z dne 7. aprila 1930. V čl. 11, tretji odstavek, pride na mestu 10 »to področje« takole: »področja novih in starih lekarn«.

V čl. 13. se prvi odstavek izpremeni in se glasi: Dovoljenje se da po mišljenju ministra odnosno pristojnega bana tistemu udeležencu natečaja, ki izpolni pogoje čl. 6 tega zakona, pri čemer se bo upoštevala doba prakse, znanstvena in moralna kvalifikacija in njegovo gospodarsko stanje.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: Glavni, odnosno banski zdravstveni svet in lekarnarska zbornica (čl. 12) predloži ministru odnosno pristojnemu banu v zmislu prejšnjega odstavka tega člena red, po katerem pridejo konkurenti v poštev za podelitev dovoljenja.

Sedanji drugi odstavek postane tretji, sedanji tretji pa četrti.

V čl. 16 se izpremeni prvi odstavek in se glasi: Če imetnik dovoljenja za lekarno umre, ima njegova vdova pravico voditi dalje lekarno, dokler se vnovič ne poroči ali pa umre, nedoletni otroci pa do polnoletnosti.

V drugem odstavku se izpremene besede: »nato ostane njemu, materi, odnosno materi in nedoletnim otrokom, ter nepreskrbljenim otrokom,« namesto teh besed pa pridejo tele: »in nima nedoletnih bratov in sester ter se mati vnovič poroči ali umre: tedaj ostane njemu.«

Četrti odstavek se črta, peti odstavek postane četrti, šesti pa peti.

V čl. 18 pride v začetku prvega odstavka na mestu besed: »leto dni pred rokom, predvidenim v čl. 18«, tole: »če se lekarnarjeva vdova vnovič poroči ali umre, pa ne zapusti nedoletnih otrok, odnosno kadar postanejo nedoletni lekarnarjevi otroci polnoletni, a se nobeden izmed njih ne bavi s farmacevtskimi študijami«.

V čl. 25 se v prvem odstavku doda za besedama: »magistri farmacije« tole: »ki so dobili pravico za samostojno vodenje lekarne«.

V čl. 36 se doda kot novi prvi odstavek: »pri upravnih oblastih uvedeni, a ne dokončani postopki pred razglasitvijo tega zakona glede lekarn se morajo dokončati in urediti po tem zakonu«. Dosedanji prvi odstavek postane drugi.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Sprememba zakona o zavarovanju delavcev

Belgrad, 9. decembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o izpremembi določil zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922, ki se nanašajo na podeljevanje podpor pri porodih.

Čl. 49 zakona o zavarovanju delavstva se izpremeni in se glasi: 1. Če zavarovanka porodi, ji priskrbi krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev potrebno babiško pomoč, zdravljenje, zdravila in pomožne naprave za zdravljenje v mejah točke 2 čl. 45 tega zakona, če je bila zavarovanka zadnje leto, preden je poslednjič pristopila v Osrednji urad, pri tem uradu zavarovana najmanj 6 mesecev ali pa neposredno pred porodom vsaj nepretrgoma 90 dni. Namestu teh podpor ji lahko krajevni organ Osrednjega urada da potrebno nego v bolnišnicah ali v porodnišnicah (čl. 50), vendar najdelj za dobo 14 dni. — 2. Če porodi zavarovanka, ki je bila zadnje leto pred porodom zavarovana pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev vsaj 10 mesecev ali v zadnjih 2 letih vsaj 18 mesecev, ji priskrbi krajevni organ Osrednjega urada razen podpor, omenjenih v prvem odstavku še a) podporo za porodnice najdelj za 12 tednov, in to 6 tednov pred porodom in 6 tednov po njem v dnevnem iznosu treh četrtin njene zavarovane dnevne plače. Do te podpore zavarovanka nima pravice, če si v tej dobi služi denar; b) podporo za oskrbo otroka v znesku 150 Din za vsakega novorojenca; c) podporo za hrano zavarovankinemu otroku za dobo 12 tednov po ukinitvi porodniške podpore, in sicer 4 Din na dan. Krajevni organ Osrednjega urada lahko vse te podpore ustavi, in sicer tisti zavarovanki, ki na zahtevo urada ne prinese otroka zdravniku v pregled ali pa ne upošteva navodil in zapovedi krajevnega organa. — 3. Če porodi žena zavarovanca, mu preskrbi krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev podpore, naštete v prvem odstavku in v točki 2 pod b) tega člena, toda samo tedaj, če je zavarovanec izpolnil pogoj iz drugega odstavka tega člena. Te podpore dobi žena tudi po smrti zavarovanca, če je porodila v roku 5 mesecev po njegovi smrti in če si je zavarovanec pridobil pravico do njih. Doba dveh mesecev pred porodom, v katerih zavarovanka glede na prepoved po zakonu o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922 ni delala, spada kot zavarovalna doba v roke po tem členu.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih novinah«. Takrat izgube veljavo predpisi čl. 49 zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922, kakor tudi vsa določila čl. 45 istega zakona, v kolikor se nanašajo na podpore pri porodih.

Alarmantne vesti iz Kitajske

Kitajski študentje ogrožajo vlado

London, 9. decembra. ž. Po vesteh iz Tokia je predal japonski general Honio ponovno poveljniku kitajskih čet v Čangčinčau ultimatum, v katerem ga poziva, da v roku 24 ur izprazni mesto in umakne kitajske čete izza velikega zidu. Brez dvoma bo Kitajska tudi na ta ultimatum odgovorila tako, kakor je odgovorila na vse dosedanje ultimatume. Vesti, ki prihajajo iz Kitajske, so precej alarmantne. V Pekingu, Nankingu in Šanghaju so prirejali velike demonstracije. Demonstrantje so nosili table z napisi: »Dol z Japonsko!«, »Dol z Zvezo narodov!«. Na skupščinah, katere so se vršile, so izdane resolucije, v katerih se zahteva, da vlada napove Japonski vojno in da nemudoma odpošlje svoje čete v Mandžurijo, da branijo integriteto kitajskega teritorija.

London, 8. dec. AA. Iz Nankinga poročajo, da kitajski študentje še vedno demonstrirajo po mestih. Napadli so železniške blagajne ter zahtevali od uradnikov, naj jim dajo proste vozovnice in druge ugodnosti. Izgleda, da hočejo kitajski študentje v prvi vrsti diskreditirati sedanjo nacijonalistično vlado ter spraviti Čangkajška v situacijo, da bo moral demisijonirati. Po vesteh iz Šangbaja, je objavilo danes 30.000 kitajskih študentov stavko in zahtevalo od kitajske vlade, naj odpošlje vojaške čete v Mandžurijo. Po vesteh iz Nankinga je nameravala danes skupina 2 do 5 tisoč kitajskih študentov izvršiti napad na 18 raznih krajev prestolnice. Tako so nameravali napasti ministrstvo za finance, ministrstvo za zunanje zadeve in sedež Kuomintanga. Zaradi omenjenih neredov je izdala kitajska vlada naredbo, naj se pojačajo vse straže ob pristopih k japonskemu konzulatu. Dožd aj še ni prišlo do resnih incidentov, vendar oblasti le z največjo težavo vršijo kontrolo nad pogostimi demonstracijami kitajskih študentov.

Obžalovanje francoske vlade radi dogodkov v Tracaderu

Pariz, 9. dec. tg. V interpelacijski debati so govorili danes tudi o notenju na razorožitveni konferenci v Trocaderu in naglašali, da je ta škandal napravil v inozemstvu zelo slab vtis. V Nemčiji so radi tega sestavili celo propagandni film proti Franciji. Naglašalo se je v debati, da se v svetu ne sme napraviti vtis, da bi se mogla razorožitvena konferenca razbiti radi Francije. Zelo živahno je vstal predsednik zborovanja v Trocaderu posl. Herriot proti očitku, da se oni, ki so se udeležili privatne razorožitvene konference v Parizu, označijo kot slabi Francozi. Najmanj kvalificiran pa je bil napad proti evropskim vodilnim osebnostim. Herriot je grajal, da nikdar še ni videl, da bi se tako postopalo proti ženskam. Neka Angležinja, ki je prinesla spomenico vseh ženskih društev na svetu, se ni mogla čutiti varno. To je sramota. Desničarske stranke so po svojih govornikih opravičevale dogodke v Trocaderu samo mimogrede, češ, da je šlo za nesporazumljenje o dnevnem redu. Tembolj pa so protestirali proti včerajšnjim dogodkom v Bordeauxu, kjer so imeli levičarji manifestacije in je prišlo do izgredov, v katerih je bilo 80 ranjenih. Ministrski predsednik Laval je v svojem govoru naglašal, da vlada ni kriva teh dogodkov. Ne sme se govoriti o imperialistični in bojeviti Franciji, ki bi bila ovira za razorožitveno konferenco. Izrecno je izjavil, da francoska vlada ne bo poskušala, da bi se razorožitvena konferenca odgodila. Vlada iskreno želi mir, toda mir v varnosti. (Odobravanje v sredini.) V ostalem pa je Laval obžaloval nesrečno inicitivo v Trocaderu, ker je žalostno, da so s svojim povabilom zastopnike vseh dežel izpostavili nevarnostim javne prireditve. Laval obžaluje tamkajšnje mučne dogodke. Končno je vlada dobila zaupnico z večino 48 glasov pri predlogu, da se debata odgodi.

Francoska družba bo zgradila tri železniške proge

Belgrad, 9. decembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog finančnega ministra, po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o francoskem gradbenem podjetju Battignoles. Po tem zakonu bo ta družba na podlagi pogodbe z dne 25. aprila 1931 zgradila železniško progo Kuršumlija—Priština, železniško progo Belgrad—Pančevo in izpopolnila progo Belgrad—Knjaževac. Družba je oproščena vseh davčnih, taksnih in trošarinskih dajatev, uvoznih carin, monopolskih taks itd. za ves čas gradnje gornjih prog.

S tem zakonom je obenem potrjeno posojilo, ki ga je finančni minister najel pri Državni hipotekarni banki za gradnjo gori navedenih železniških prog.

Odkup srebrnega denarja

Belgrad, 9. dec. AA. Narodna banka kraljevine Jugoslavije bo odkupovala predvojni srebrni denar: dinarje, leve, leje, drahme, franke in lire, kakor tudi srebrne avstro-ogrske krone, goldinarje, tolarje Marije Terezije in črnogorske perperje. Do nadaljnjih odločitev, ki bodo pravočasno razglašene, bodo Narodna banka in vse njene podružnice kupovale omenjeno srebro po ceni, ki bo v skladu s ceno srebra na svetovnih tržiščih.

Salandra umrl

Rim, 9. dece. tg. Preteklo noč je v starosti 80 let umrl Antonio Salandra, italijanski ministrske predsednik med svetovno vojno. Ko je bil star 33 let, je postal poslanec kot konservativni liberalec staroklasične liberalne stranke, katero je nekoč ustanovil Cavour. Potem je bil finančni, trgovinski minister in je leta 1914 kot naslednik Giolittija postal ministrski predsednik do l. 1919. Udeležil se je tudi mirovnih pogajanja kot italijanski delegat in je postal pozneje senator.

Grandi doma

London, 8. decembra. AA. Reuter poroča iz Napulja, da je tja prispel italijanski zunanji minister Grandi. V pristanu so Grandija sprejeli ameriški odpravnik poslov v Rimu, višji uradniki in novinarji. Grandi se je takoj odpeljal v Rim, kjer bo predsedniku vlade predložil podrobno poročilo o poteku pogajanj v Washingtonu.

Drobne vesti

Belgrad, 9. decembra. AA. Uprava državnih monopolov je tudi letos sklenila pri Francosko-srbski banki, podružnici v Belgradu, kratkoročno posojilo 100 milijonov frankov, od katerih je uprava državnih monopolov že 30. novembra 1931 prejela prvo dogovorjeno tranšo v znesku 25 milijonov frankov.

Zagreb, 9. decembra. ž. Znani falzifikator traveller čekov, Vid Dalović, ki je preteklo leto pobegnil iz zagrebške ječe, je bil ponovno aretiran v vasi Murgovcu, kjer se je delj časa skrival.

Moskva, 9. decembra. AA. V petrograjskem pristanišču bodo v kratkem postavili spomenik Ljenina. Spomenik bo visok 110 metrov. Na spomeniku bo tudi svetilnik.

Mariborsko gledališče

»Rdeča kapica« na odru.

D. Gorinšek je na podlagi znane pravljice o »Rdeči kapici« napisal spevoigro, ki se je vprizorila na predmiklavževo soboto v mariborskem gledališču. Pravljične osnove je avtor s pritegnitvijo novih oseb in živali ter vpletljajem nekaterih novih momentov razširil. Sicer smo o delu samem, ki ga je vglasbil režiser P. Rasberger, že svojčas pisali. Predstava je uspela, kar je predvsem zasluga izredno nadarjenega ter samoniklega mladega režiserja Hinka Tomašiča. Kakor pri lanskoletnem »Aladinu« tako je tudi pri oderski organizaciji »Rdeče kapice« izkazal Tomašič izredne vrline, ki ga usposabljajo za posrečeno režijo pravljičnih in otroških del. Vsi sodelujoči so z uspelimi kreacijami pripomogli delu do uspeha. Nastopil je malodane cel gledališki ansambl. V osrednji dejanja in zgodbe je bila izredno dobro izdelana podoba Rdeče kapice, male Majde, ge. Savinove. Okrog male Majde utriplje živahno življenje, ki se ga udeležujejo strina Mina (Dragutinovičeva), Jera (Zakrajškova), babica (Kraljeva), dobra vila (Gorinškova), prva vila (Križajeva) in druga vila (Černetova), potem oče Bodež (Harastovič), Malije (Rasberger), Vsezadel (Tovornik) in gozdar (Furijan). Poleg volka (Blaž) so se udejstvovali še žaba (Medven), medved (Skrbinšek) in lev (P. Kovič). Lojze Herzog pa je s svojo znano vnemo reševal glasbene naloge. Dece je bilo vse polno: ravnotako smeha in zabave. Tudi šopkov je bilo veliko, katerih je seveda postal predvsem deležen avtor.